

FEEST BIJ DE GENTSE WEESMEISJES: EEN MEMORABEL KERSTSPEL

In 1962 verhuisden de Gentse weesmeisjes vanuit de Rodelijvekensstraat bij het Sluizeken naar de gloednieuwe gebouwen van Home Prins Filip, opgetrokken aan de Jubileumlaan op de locatie van de vroegere schietbaan tussen de Martelaarslaan en de Leie. De jongens, de kulders, verlieten hun oude kulderschool op de Martelaarslaan. Die was in 1947 gedeeltelijk afgebrand, maar een vleugel was heringericht geworden. De weeskinderen verbleven tot in 1984 in 'Prins Filip'. Nu zijn daar het rijke OCMW archief (Neermeerskaai) en een dienstencentrum (Jubileumlaan) gevestigd.

Het hiernavolgende is geschreven vanuit de herinnering van 'juffrouw zang-les', de zanglerares in de taal van de kleinste weesjes. Zij was een van de organisatrices van menig feestgebeuren in het huis. Het verhaal hieronder beschreven speelt zich af in de jaren 1970-1980.

Vooraf een schetsje van de omstandigheden ter plaatse.

Het jaar werd voor onze kinderen geritmeerd door de feesten: Sinterklaas, Kerstmis en Nieuwjaar, Moederkensdag (feest van de directrice) en prijsuitdeling.

Kerstmis was wel het bijzonderste feest. Het ene jaar werd dat bij de kulders, het andere jaar bij de meisjes gevierd. Natuurlijk moesten de pupillen een optreden verzorgen voordat het traditionele souper begon, en alles moest vlot verlopen, zo niet kritiek. Het was voor de verantwoordelijken wel moeilijk om telkens iets nieuws uit te vinden voor telkens hetzelfde publiek: de verantwoordelijken van de C.O.O. (Commissie van Openbare Onderstand, voorloper van het O.C.M.W.), hogere ambtenaren en andere genodigden. Voeg daarbij dat er in Home Filip geen fatsoenlijk podium was, terwijl de 'Rodelijvekensstraat' wel een 'schone 'chène' had, met coulissen en alles er op en er aan. We moesten ons behelpen met planken op schragen en met een gordijn dat soms wel, soms niet of maar half open ging. Veiligst was dus met open doek te werken.

In het bewuste jaar dat hier beschreven wordt, was de kindertuin goed bevolkt: er waren ongeveer achttien kinderen en die zouden een kerstspel opvoeren. De repetities begonnen al heel vroeg, eind september, want het was een hele pantomime om iedereen zijn kort eindje tekst te doen onthouden. We volgen de prestaties van de kinderen een na een.

De bode van de keizer was Gilbert en die moest het volgende zinnetje uitspre-

ken: “In de naam van de keizer moet iedereen zich laten opsrijven”. De sch van schrijven is er nooit goed uitgekomen.

De heilige Jozef had een tamelijk uitgebreide rol. Dus moest een slimme kleine genomen worden: het werd Huguette. De reactie van haar opvoedster volgde meteen: “Wablief Huguette! Zo’n stout jonk. Dat verdient ze niet - en den heiligen Jozef dan nog”. ’t Is toch Huguette geworden, onder beding dat bij de eerste reclamatie de rol zou afgenomen worden.

Koning Herodes (Lutgarde) had eveneens een lange rol: de drie koningen verwelkomen en hen vragen het kindje Jezus te zoeken om het te kunnen doden. Tijdens de repetitie kwam de actrice nog vragen of ze geen mes moest bij hebben. Toen ik haar vroeg waarom, antwoordde ze: “Wel, om het kindje te kunnen doden, hein!”. We hebben haar toen aan het verstand gebracht dat het niet ‘echt’ moest gebeuren, dat het gewoon gezegd moest worden.

De leden van de C.O.O raad hadden altijd graag dat er zoveel mogelijk kinderen meespeelden. Zo hadden we nog een paar kleine meisjes ‘op overschot’ en die traden dan maar op als ‘oosterse’ danseresjes (‘vuile talluurkes’, zoals men in Gent zei) aan het hof van koning Herodes. Ze zwaaiden flink met hun handjes en buik en hadden succes!

Het moeilijkst op te lossen probleem was wel de geboorte van het kindje. Met open doek hadden we geen andere keus dan een engel de dienstdoende pop in de schoot van de slapende Maria te doen leggen. Marika, een van onze jongsten, speelde het engeltje. We leerden haar traag te stappen en de pop voorzichtig neer te leggen. Samen met de instructrice ging het goed, maar als ze alleen op scène stond, zette ze vlug koers naar Maria en plofte haar het kind in de schoot. Na een serie vruchteloze pogingen het zacht en plechtig te laten verlopen, werd besloten onze Marika een grotere ‘engel bewaarder’ mee te geven. Die moest haar stevig bij de kraag houden om ze traagjes te doen stappen. Théa was engel bewaarder en ze was heel sterk, zei ze. Ze zou de kleine goed vasthouden, zelfs met een brandende kaars in de andere hand. Bij de opvoering zelf zouden er trouwens wel een paar grote meisjes achter de schermen staan met een teil water en een spons om eventueel te blussen.

Op de grote repetitie in de kostuums was het alle hens aan dek. De opvoedster van bode Gilbert kwam in paniek melden dat zij diens kroon niet vond: “Juffrouw, we vinden de kroon niet en hij zegt dat hij de keizer is”. “De keizer? Neen, hij is gewoon de bode en die moet geen kroon hebben”.

Lutgarde, ‘Koning Herodes’, die wel een kroon had, plus een rood kleed en een blauwe mantel, wist met zichzelf geen weg meer omdat ze zo schoon was. Ze liep overal in de weg en gedroeg zich onuitstaanbaar. Ik heb dan maar gedreigd: “Nu moet het gedaan zijn, of we pakken je kroon af, trekken je mantel en kleed uit en je kan in je combinaison het toneel op. Dat zal schoon zijn,

hé, koning Herodes in combinaison!” Het heeft gepakt: “Ja” zei ze, en ze viel stil.

Tijdens die herhaling gingen nog veel dingen scheef, zo erg zelfs dat de directrice zich afvroeg: “Wat gaat dat morgen zijn?”. Ik moet bekennen dat ik het ook niet wist - afwachten dus.

Maar... de dag van de opvoering verliep alles perfect. Niemand vergat zijn tekst. 't Klein engeltje, waarschijnlijk geïntimideerd door het publiek, legde zachtjes het kindje in Maria's schoot. Er brak geen brand uit.

De dames in de zaal haalden zelfs hun zakdoekjes boven om een traantje weg te wissen. Mijnheer de 'moezenier' Van Beneden zei me met tranen in de ogen: “juffrouw zangles, de kinderen zullen dit nooit vergeten!”. Ik heb de brave man in zijn geloof gelaten. Amen.

Marie-Jeanne De Smet

En een supplementje

ARME OORLOGSWEESKES!

In het begin van de vorige eeuw, tot kort na W.O. I, gaven amateurzangers op sommige dagen in de Gentse cafés wel eens graag een of ander lied ten beste. Daarna werd er rondgegaan met hoed of klak ten voordele van een of ander goed werk, bv. voor de bond 'Zonder naam, niet zonder hert' of voor de weesjongens, de Kulderkens.

Wat ik nu vertel is waar gebeurd, eveneens kort na W.O. I (ik ken zelfs de naam). M. had een tamelijke stem en zong eens in een overvol café een dramatisch lied. Na afloop en applaus werd rondgegaan met de hoed “ten veurdiele van de weewe van den Onbekenden Soldaat, want da mens hoit zue lastig om heur bende kinders te kwieken!”

Er werd gul gegeven en M. en zijn vrienden hebben er na afloop eens goed mee gefeest.

M.J. De Smet